

EL PARE AGUSTÍ ALTISENT, HISTORIADOR DE LA CONCA I UNIVERSAL

Gener GONZALVO i BOU

Agustí Altisent i Altisent, nascut a Santa Coloma de Queralt el 1923, acaba de complir, amb gran goig per a tots, vuitanta anys, ple de salut i amb la lucidesa intel·lectual que l'ha caracteritzat durant tota la seva vida.

Monjo de Poblet des del 1946, arxiver del monestir i historiador medievalista, és pèrit mercantil, llicenciat en Teologia (Universitat de Friburg) i doctor en Història per la Universitat de Barcelona. Igualment, conrea el periodisme i l'assaig.

El pare Altisent ha destacat pels seus nombrosos estudis i publicacions, referits sobretot al monestir de Poblet, que han renovat decisivament la historiografia pobletana del segle xx. A l'inici de la seva formació l'influïren molt el Dr. Anscari M. Mundó, el Dr. Manuel Riu, Pierre Bonnassie i l'escola francesa dels *Annales*. La seva tesi de llicenciatura —inèdita— la dedica al període de Poblet de l'abat Esteve II (1181-1185). La seva tesi doctoral, *La descentralización administrativa del monasterio de Poblet en la Edad Media*, fou publicada el 1985 i és un estudi únic en el seu gènere pel que fa al camp monàstic. Un altre estudi important, fet per encàrrec, fou el de *Les granges de Poblet al segle xv. Assaig d'història agrària d'unes granges cistercenques catalanes* (premi Jaume Carner i Romeu, 1969, publicat per l'Institut d'Estudis Catalans el 1972). Sens dubte, però, les seves obres més decisives per al coneixement històric de Poblet són la *Història de Poblet* (Poblet, 1974) i el primer volum del *Diplomatari de Santa Maria de Poblet. Anys 960-1177* (Barcelona, 1993).

El pare Altisent ha estat molt vinculat a la Conca; fou el primer president del Centre d'Estudis de la Conca de Barberà, cosa que demostra l'arrelament a la seva comarca. D'entre moltes de les seves altres publicacions històriques, destaquem *L'Espluga de Francolí del 1079 al 1200. Un poble de la*

Acte d'inauguració del Centre d'Estudis de la Conca de Barberà. El pare Agustí Altisent, com a fundador, fou membre de la Presidència.

Catalunya Nova dels segles XI i XII (1966, premi Larratea de l'Institut d'Estudis Catalans el 1969), *L'almoina reial a la cort de Pere el Cerimoniós* (1969), *Comerç marítim i capitalisme incipient. Episodis de la vida econòmica d'un matrimoni tarragoní, 1191-1203* (1970) i *Notes de cultura i art de Poblet, s. XII-XVII* (1974). Confessa que li agrada la microhistòria, a partir d'una documentació inèdita concreta, que ressegueix detalladament. Per això està molt satisfet dels estudis que ha fet sobre pobles com l'Espluga de Francolí, Montblanc o la ciutat de Tarragona.

Agustí Altisent ha estat també professor titular d'història de la Universitat Rovira i Virgili (1976-1988), on darrerament ha rebut un homenatge i la medalla de la Universitat, i ha dirigit diversos cursos de doctorat. Ha fet nombroses conferències a l'Estat espanyol, a la Universitat de Berkeley (Califòrnia), a la Universitat de Copenhagen i a París.

En el terreny assagístic, Agustí Altisent col·labora habitualment en diversos diaris i publicacions de Barcelona i Tarragona, tasca assagística que l'any 1984 se li va reconèixer amb el premi de periodisme Ramon Godó Lallana. Una selecció d'aquests articles ha estat publicada en el llibre *Reflexiones de un monje* (1990), antologia publicada en català el 1997, i *Al caer la tarde* (1966). El pare Altisent ens confessa ésser un gran lector de literatura universal, fet que també l'ha influït molt en la seva formació intel·lectual.

Membre corresponent de l'Institut d'Estudis Catalans, és també conseller de l'Institut Milà i Fontanals del Consell Superior d'Investigacions Científiques. És també membre corresponent de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi. Agustí Altisent ha rebut també la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya. Finalment, cal dir que el pare Agustí Altisent ingressà com a acadèmic numerari de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, l'any 1979, amb el discurs "Entorn de la història com a ciència i els seus contactes amb la creació literària". Per molts anys.

BIBLIOGRAFIA DEL PARE AGUSTÍ ALTISENT

"Alfons el Magnànim, des de Nàpols, fa construir a Poblet una capella", a *IX Congrés d'Història de la Corona d'Aragó*, Nàpols, 1973.

"À propos de l'expédition d'Alphonse le Chaste à Toulouse en 1175", a *Annales du Midi* (Tolosa de Llenguadoc, LXXIX, núm. 84, 1967), pàgs. 429-436.

- “Bernat d’Àger, un lleidatà del segle XII amic dels monjos de Poblet”, a *Centro Comarcal Leridano. Boletín Interior Informativo* (Barcelona, x, núm. 15, 1967), pàgs. 28-30.
- “Comerç marítim i capitalisme incipient. Episodis de la vida econòmica d’un matrimoni tarragoní (1191-1203)”, a *Miscel·lània Històrica Catalana. Homenatge al pare Jaume Finestres, historiador de Poblet (†1769)*, Poblet, 1970, pàgs. 161-180 (Scriptorium Populeti, 3).
- “Conversión de un sarraceno aragonés (1449)”, a *Al-Andalus* (Madrid, xxx, 1966), pàgs. 373-376.
- Diplomatari de Santa Maria de Poblet. Volum I. Anys 960-1177*, Barcelona, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 1993.
- “Dotació de llits per a hospitals cistercencs catalans al segle XIII”, a *Studia Monastica* (Montserrat, XII, 1970), pàgs. 107-133.
- “El Monasterio de Escarp: contribución a su historia (siglos XVI-XIX)”, a *Yermo* (Santa Maria del Paular, III, 1965), pàgs. 245-271.
- “El Monasterio de Poblet durante el abadiato de Esteban II (1181-1186)”, (Barcelona, 1965, tesi de llicenciatura, inèdita).
- “El Monasterio de Poblet y unos judíos prestamistas de la Segarra (s. XIV-XV)”, a *Sepharad* (Madrid-Barcelona, XXVIII, 1967), pàgs. 282-289.
- “Equipament d’un molí hidràulic a Montblanc el 1686”, a *Boletín Arqueológico* (Tarragona, LXXI-LXXII, 1971-1972), pàgs. 357-365.
- Fitxes i notes d’arxiu sobre monestirs de monges cistercenques de Catalunya*, Barcelona, Germandat de Valldonzella, 1972 (Estudis Cistercencs, VIII).
- Història de Poblet*, Poblet, 1974.
- “Inteligencia y cultura en la vida espiritual, según los *Sermones super Cantica* de San Bernardo”, a *Los monjes y los estudios. IV Semana de Estudios Monásticos. Poblet, 1961*, Poblet, 1963, pàgs. 147-162.
- La descentralización administrativa del monasterio de Poblet en la Edad Media*, Poblet, 1985 (Scriptorium Populeti, 12).
- L’almoïna reial a la cort de Pere el Cerimoniós. Estudi i edició dels manuscrits de l’almoïner fra Guillem Deudé, monjo de Poblet (1378-1385)*, Poblet, 1969 (Scriptorium Populeti, 2).
- Les granges de Poblet al segle XV. Assaig d’història agrària d’unes granges cistercenques catalanes*, Barcelona, 1972.

- “Les relíquies de l’altar major de Poblet”, a *Aplec de Treballs* (Montblanc, Centre d’Estudis de la Conca de Barberà).
- L’estructura econòmica del Monestir de Poblet el 1460, a *Miscel·lània Històrica Catalana. Homenatge al pare Jaume Finestres, historiador de Poblet (†1769)*, Poblet, 1970, pàgs. 267-332 (Scriptorium Populeti, 3).
- “Libros y economía en los monasterios de la Edad Media”, a *Yermo* (Santa Maria del Paular, v, 1967), pàgs. 1-12.
- “Nota sobre un documento de Alfonso VIII de Castilla”, a *Anuario de Estudios Medievales*, 2 (Barcelona, CSIC, 1965), pàgs. 545-548.
- “Notes de cultura i art de Poblet (s. XII-XVII)”, a *II Col·loqui d’Història del Monaquisme Català. Sant Joan de les Abadesses, 1970* (Poblet, II, 1974), pàgs. 133-212 (Scriptorium Populeti), 9.
- “Notes sobre postres, vins i fruita al segle XV”, a *Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura* (Castelló de la Plana, XLVI, 1970), pàgs. 235-241.
- “Notícies socials i econòmiques de Montblanc, la Guàrdia dels Prats i la Riba, pels voltants del 1200, en els documents de Poblet”, a *VIII Assembla Intercomarcal d’Estudiosos. Montblanc, 1966*, Granollers-Barcelona, 1967, pàgs. 49-65.
- “Nuevos datos sobre la economía del Monasterio de Poblet en el siglo XV”, a *Cuadernos de Historia Económica de Cataluña*, (Barcelona, VII, 1972), pàgs. 33-40.
- “Otra referencia a las Cortes de Nájera”, a *Anuario de Estudios Medievales*, 5 (Barcelona, CSIC, 1968), pàgs. 473-478.
- “Para la historia de la pobreza en las monjas cistercienses”, a *XIV Semana de Estudios Monásticos. Abadía de Santo Domingo de Silos, 1973*.
- “Parábolas y alegorías de san Bernardo sobre la vida monástica”, a *Monastica*, I, Montserrat, 1960, pàgs. 117-133.
- “Persistència, als segles XVIII i XIX, de la fórmula medieval de la tinta”, a *Estudis d’Història Medieval* (Barcelona, I, 1969), pàgs. 135-139.
- “Poblet, Bernat d’Anglesola i dues expedicions militars d’Alfons el Cast (València i Tolosa)”, a *Miscellanea Populetana*, Poblet, 1966, pàgs. 155-185 (Scriptorium Populeti, 1).
- “Projecció apostòlica a València, d’un monjo de Poblet (1467)”, a *Martínez Ferrando, archivero*, Madrid, 1968, pàgs. 1-5.

- “Ramon de Vallbona i l'eremitori de Poboleda”, a *Studia Monastica* (Montserrat, 10, 1968), pàgs. 141-149.
- “San Bernardo comentarista del Cantar de los Cantares”, a *Anuario de Estudios Medievales* (Barcelona, III, 1966), pàgs. 451-455.
- “Seguint el rastre de Guerau de Jorba i el seu llinatge”, a *Aplec de Treballs* (Montblanc, Centre d'Estudis de la Conca de Barberà, 1, 1978), pàgs. 33-83.
- “Una altra referència a l'expedició d'Alfons el Cast a Morvedre (1179)”, a *Miscelánea J. M. Lacarra*, Saragossa, 1968, pàgs. 33-34.
- “Una comunitat femenina a Vimbodí, depenent de Poblet”, a *I Col·loqui d'Història del Monaquisme Català. Santes Creus, 1966* (Santes Creus, II, 1969), pàgs. 7-14.
- “Un intent, l'any 1480, de constitucionalitzar el govern de l'abadia de Poblet”, a *XVIII Assemblée Intercomarcal d'Estudiosos. L'Espluga de Francolí. 1974*.
- “Un poble de la Catalunya Nova els segles XI i XII. L'Espluga de Francolí de 1079 a 1200”, a *Anuario de Estudios Medievales* (Barcelona, III, 1966), pàgs. 131-213.
- “Un segell hebraic trobat a l'Espluga de Francolí i els jueus i conversos de la vora de Poblet”, a *Miscelánea Populetana*, Poblet, 1966, pàgs. 337-342.
- “Una família d'escrivans de Lleida relacionats amb Santes Creus i Poblet (1151-1218)”, *Santes Creus. Butlletí de l'Arxiu Bibliogràfic* (Santes Creus, núm. 51, vol. VI, 1981), pàgs. 205-219.
- “Una postulanta de Vallbona «literata» y con recomendación papal (1225)”, a *Schola Caritatis* (Barcelona, Abadia de Valldonzella, núm. 49, juliol-setembre 1969), pàgs. 111-116.
- “Una sentència arbitral entre padre e hijo judíos”, a *Sefarad*, xxx (1970), pàgs. 46-48.
- “Una societat mercantil a Catalunya a darrerries del segle XII”, *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, xxxii (Barcelona, 1967-1968), pàgs. 45-65.
- “Uns fulls del Cartulari menor de Poblet, retrobats”, *Boletín Arqueológico* (Tarragona, LXVI, 1966), pàgs. 107-112.